
Gilów, st. 1, gm. Niemcza, woj. dolnośląskie, AZP 88-26/32

Informator Archeologiczny : badania 33, 135-136

1999

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

W 14 grobach znaleziono 15 monet, przy czym 1 egzemplarz może być krążkiem niemonetarnym. W czterech grobach mężczyzn wystąpiło 5 monet: 3 w dwóch grobach zmarłych w wieku *Adultus*, a 2 w grobach zmarłych w wieku *Maturus*. W dziewięciu grobach kobiet wystąpiło 9 monet: 5 z nich zmarło w wieku *Adultus*, 4 w wieku *Maturus*. Jedna moneta znajdowała się w grobie dziecka młodszego w wieku *Infans I*. W jednym z grobów znalazła się także moneta rzymska (grób mężczyzny zmarłego w wieku *Maturus*).

W trzech grobach dzieci wystąpiły kolie szklanych paciorków: grób 22/99 (inf. I, 3-4 lata) – 5 paciorków; grób 49/99 (inf. I, 4 lata) – 115 paciorków (w tym 5 z karneolu); grób 65/98 (inf. II, 7-8 lat) – 79 paciorków.

Z innych zabytków wymienić należy: dwa odważniki (żelazny oraz żelazny w brązowym płaszczu), 4 naczynia gliniane, żelazne okucia wiadra, przęślik z różowego łupku, 2 osełki z fyllitu, a przede wszystkim (w dwóch zniszczonych grobach) fragmenty srebrnego złożonego okucia (grób 68/99), a także fragmenty brązowych złożonych okuć przedmiotu drewnianego (talerza?) (grób 69/99).

Wszystkie obiekty z odsłoniętych w sezonie 1999 były silnie zniszczone przez wkopy jam grobowych i zarejestrowano najczęściej ich partie spągowe. Większość z nich to pozostałości obiektów o nieokreślonej funkcji, zachowane w postaci nieregularnych jam o przekroju nieckowatym. Z ciekawszych należy wymienić obiekt VII/99 w partii stropowej mający nieregularny kształt o wymiarach 300 x 250 cm i intensywnie czarnej barwie w partii środkowej. W partii południowo-wschodniej obiektu na powierzchni około 50 x 50 cm wystąpiło skupisko polepy (w tym polepa z odciskami konstrukcji drewnianych), żużli, wytopków i spieków. Ta partia o kształcie niecki wkopana była w całość na głębokość około 40 cm, natomiast pozostała partia obiektu miała jedynie około 10 cm głębokości i płaskie dno. W obiekt ten wkopano kilka grobów.

Drugim interesującym obiektem był obiekt X/99. W górnej partii tworzyło go nieregularne rozsypanisko polepy na powierzchni 250 x 250 cm. Natomiast około 10 cm niżej przybrał kształt nieregularnego prostokąta o wymiarach 120 x 240 cm, ze skupiskiem kamieni w partii północno-wschodniej. Kamienie tworzyły okrąg o średnicy około 60 cm, a w odległości około 20-25 cm od niego czytelny był wyraźny wieniec z pojedynczego rzędu kamieni. Wypełnisko tworzyła intensywnie czarna próchnicza ziemia rozjaśniająca się ku południowemu zachodowi. Rząd kamieni tworzący wieniec okazał się być górnym poziomem obstawy grobu wkopanego w obiekt. Kilkupoziomowa obstawa wystąpiła wzdłuż prawej górnej partii szkieletu, nieco mniejsza z jego lewej strony, a zarejestrowany wcześniej okrąg z kamieni zalegał nad klatką piersiową.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Studiach Lednickich” i „Wielkopolskich Sprawozdaniach Archeologicznych”.

Badania będą kontynuowane.

GILÓW, st. 1, gm. Niemcza, woj. dolnośląskie, AZP 88-26/32

- grodzisko wczesnośredniowieczne (koniec IX – początek X w.)

W dniach od 5 do 24 lipca 1999 r. przeprowadzone zostały archeologiczne badania wykopaliskowe na grodzisku w Gilowie koło Niemczy, pow. dzierzoniowski. Finansowane były ze środków Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Kierownictwo badań objął dr Krzysztof Jaworski (autor sprawozdania), z którym współpracował mgr Marcin Paternoga (Studium Doktoranckie Śląskoznawcze Uniwersytetu Wrocławskiego). W pracach wykopaliskowych uczestniczyli studenci ówczesnego II i IV roku archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Był to szesnasty sezon wykopaliskowy na tym stanowisku. Wcześniejsze prace archeologiczne wykazały, że gród założony został w latach 90. IX w. i funkcjonował najprawdopodobniej do 2. dekady X stulecia. Podczas prac wykopaliskowych

poprzedzających badania w 1999 roku odkryto w Gilowie dużą liczbę zabytków, głównie żelaznych, świadczących silne związki mieszkańców grodu z Państwem Wielkomorawskim.

Badania prowadzono na trzech wykopach. W wykopie I, założonym w 1988 r. i corocznie rozszerzanym, którego fragment badany w 1999 r. oznaczono jako wykop I/99, odsłonięto zarys budynku 1/99. Obiekt ten oddalony był zaledwie 1,2 m od krawędzi wzgórza grodowego. Można sądzić, że tak bliskie sąsiedztwo obecnej krawędzi spowodowane jest oberwaniem się sąsiadującego niegdyś z budynkiem odcinka wału, podcinanego w tym miejscu przez nurt płynącego poniżej grodziska Piekielnego Potoku. Obiekt 1/99 w 1999 roku nie został przebadany w całości (co nastąpi w kolejnych sezonach). Budynek założono na planie owalu o osiach 4,6 i 3 m. Wzniesiono go w konstrukcji plecionkowej, z dolnymi partiami ścian podsypnymi kamieniami (wysokość suchego murku zachowała się do 17 cm). W wypełnisku budynku i w jego bezpośrednim sąsiedztwie odkryto kilka dalszych zabytków potwierdzających ożywione kontakty mieszkańców grodu z wielkomorawskim Południem.

W 1999 r. kontynuowano też badania w obrębie wykopu VIII, założonego rok wcześniej w pobliżu bramy grodowej (nr 1), prowadzącej z zewnątrz założenia na teren podgrodzia. Rozpoznana została konstrukcja wału przylegającego od strony północnej do przesmyku bramnego.

W centralnej części podgrodzia założono wykop sondażowy (1/99) o przebiegu wschód-zachód, długości 20 m i szerokości 1 m, w celu uchwycenia w tej części podgrodzia ewentualnych stref zasiedlenia. Dochodzi on od strony południowej do założonego w 1992 r. wykopu sondażowego 1/92. Na jednym z odcinków sondażu wystąpiła większa liczba ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej.

Wyniki badań zostały opublikowane w – K. Jaworski, M. Paternoga, *Badania nad umocnieniami grodu w Gilowie w latach 1999-2000*, „Śląskie Sprawozdania Archeologiczne”, t. 43:2001, s. 267-289.

Badania będą kontynuowane.

Głogów-Górka, st. 4, gm. *loco*, woj. dolnośląskie, A2P 68-20/115 – patrz: neolit

Głuponie, st. 6, pow. Nowy Tomyśl, woj. wielkopolskie, AZP 53-22/6 – patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

GNIEZNO, st. 12, gm. *loco*, woj. wielkopolskie, AZP 50-34/-

- osada (XI-XII w.)
- cmentarz (XII – 2. połowa XIII w.)
- klasztor późnośredniowieczny/nowożytny (2. połowa III w. – XIX w.)

Wyprzedzające, ratownicze badania wykopaliskowe prowadził mgr Tomasz Janiak (Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie). Finansował Urząd Miejski w Gnieźnie.

Badania przeprowadzono w związku z planowaną inwestycją uporządkowania terenu doliny dawnej rzeki Srawy w Gnieźnie (tzw. Dolina Pojednania), na posesji klasztoru oo. Franciszkanów oraz w sąsiadującej, wschodniej części posesji Sądu Rejonowego. Celem było zbadanie ewentualnych pozostałości klasztoru Sióstr Klarysek, zbudowanego w 2. połowie XIII w. (fundacji Przemysła II i bł. Jolanty) i rozebranego niemal doszczętnie przez Prusaków w 1875 roku. Najciekawsze wyniki badawcze uzyskano w trzech niewielkich wykopach usytuowanych na zachód od kościoła oo. Franciszkanów. Odsłonięto m.in. fundament wschodniej części gotyckiego, murowanego, piętrowego ganku z przejazdem, łączącego dawniej zabudowania klasztorne klarysek z ich oratorium, będącego obecnie nawą boczną kościoła. W obrębie fundamentów uchwyciono fragment wnętrza parterowej części ganku z posadzką wyłożoną ceglami-palcówkami. Obiekt ten zbudowany został na terenie cmentarzyska szkieletowego, rzędowego, wielowarstwowego, datowanego na XII – 2. połowę XIII w. Zarejestrowano